

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSIOSIOS RINKIMŲ KOMISIJOS
POLITINIŲ PARTIJŲ IR POLITINIŲ KAMPANIJŲ
FINANSAVIMO KONTROLĖS SKYRIUS**

**PAŽYMA
DĖL LĖŠŲ DALIES KRIKŠČIONIŲ SĄJUNGOS 2020 M. LIETUVOS RESPUBLIKOS
SEIMO RINKIMUOSE KELTŲ KANDIDATŲ RINKIMŲ UŽSTATUI SUMOKĖTI**

2022 m. gruodžio 7 d. Nr. 3-44(1.2)
Vilnius

1. Lietuvos Respublikos vyriausioji rinkimų komisija (toliau – VRK) 2022 m. birželio 23 d. gavo Krikščionių sąjungos kandidato 2020 m. Seimo rinkimuose kreipimąsi (reg. Nr. 1-687(7.9), kuriame nurodyta: „*būdamas Lietuvos Krikščionių sąjungos partijos narys, dalyvavau 2020 m. Seimo rinkimuose, suteikiau paramą šiai partijai, pervesdamas savo asmenines lėšas į jos sąskaitą. Partijos Pirmininkas Rimantas Jonas Dagys prašė manęs pagelbėti, gaunant paskolą iš bankų, tačiau mano pasiūlymai jam netiko. Partijos nariu tapau 2020 metų birželio mėnesį, praktiškai partijos narių nepažinojau. Rimantas Jonas Dagys savo partijos narius, dalyvausiančius Vienmandatėse apygardose įvardijo kaip visuomenėje labai gerai žinomus asmenis ir kad jie be vargo surinks 3 procentus rinkėjų balsų, todėl paprašė paskolinti jiems pinigų užstatui dalyvauti Seimo rinkimuose. Pasitikėdamas Partijos Pirmininku Rimantu Jonu Dagiu į man pateikiamas kandidatų asmenines sąskaitas pervėdžiau po 1360 Eur, taip suapvalindamas užstato sumą – 1358 Eur 60 centų. <...> Dar trims asmenims R. J. Dagio prašymu skolinau, pervesdamas 4080 Eur į partijos sąskaitą kaip nario mokestis, buvo man paaiškinta, kad vienam iš jų, surinkus 3 procentus balsų, VRK grąžinus pinigus, asmuo turi problemų su antstoliai, todėl jis negalės grąžinti man, dėl kitų dviejų asmenų nežinau, manau, tai tikrai jiems galima užskaityti kaip partijos paramą. Krikščionių Sąjungos partijos nariams R. J. Dagio prašymu paskolinau 50320 Eur, įskaitant 4080 Eur, pervestus į partijos sąskaitą.¹“ Rašte įvardijami asmenys (33), kuriems, kaip nurodyta, buvo skolinamos lėšos, pažymima, kad po Seimo rinkimų lėšas buvusiam kandidatui grąžino 4 asmenys, o gavus iš 13 asmenų (asmenys rašte įvardijami) kategorišką atsisakymą grąžinti skolą, J. Viesulas kreipėsi į teismą. Kreipimesi VRK prašoma „paaiškinti ir atsakyti ar mano paskolinti ir pervesti pinigai įvardintiems aukščiau asmenims buvo deklaruoti ir apskaityti Krikščionių sąjungos rinkimų kampanijos finansiniuose dokumentuose“.*

¹ Pažymoje cituojamo kreipimosi, atsakymų ir teismo sprendimo kalba netaisyta.

2. 2022 m. liepos 4 d. pateikti papildomi dokumentai (mokėjimo nurodymų kopijos, el. laiškai, kuriuose nurodomi dalies Krikščionių sąjungos keltų kandidatų vardai, pavardės bei banko sąskaitų numeriai) (reg. Nr. 1-718(7.9). Nustatyta, kad:

2.1. 2020 m. liepos 27–31 dienomis J. Viesului dalies Krikščionių sąjungos keltų kandidatų vardai, pavardės bei jų banko sąskaitų numeriai buvo persiųsti iš to paties asmens (partijos nario A. Akstinavičiaus) el. pašto adresu.

2.2. 2020 m. liepos 28 – rugpjūčio 6 dienomis iš J. Viesulo banko sąskaitos atlikti mokėjimo pavedimai 33 asmenims, mokėjimo paskirtyje nurodant „sąskaitos papildymas“.

2.3. Į J. Viesulo sąskaitą gauti mokėjimo pavedimai iš asmenų, kuriems pervestos lėšos 2.2 papunktyje nurodytais pavedimais:

2.3.1. 2021 m. kovo 22 d. – 1 358,60 Eur, mokėjimo paskirtyje nurodyta „skolos grąžinimas“;

2.3.2. 2021 m. kovo 25 d. – 1 350,00 Eur, mokėjimo paskirtyje nurodyta „sąskaitos papildymas“;

2.3.3. 2021 m. gegužės 24 d. – 1 360,00 Eur, mokėjimo paskirtis nenurodyta;

2.3.4. 2021 m. gegužės 24 d. – 1 360,00 Eur, mokėjimo paskirtis nenurodyta.

3. 2020 m. Seimo rinkimų politinės kampanijos laikotarpiu (2020 m. balandžio 10 d. – 2021 m. vasario 8 d.) jos finansavimą ir finansavimo kontrolę reglamentavo Lietuvos Respublikos politinių kampanijų finansavimo ir finansavimo kontrolės įstatymas (toliau – Kampanijų finansavimo įstatymas), Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymas, galioję iki 2022 m. rugpjūčio 31 d. Politinių partijų veiklą reglamentavo Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymas, galiojęs iki 2022 m. rugsėjo 17 d.

4. Pagal Seimo rinkimų įstatymo 38 straipsnio 1 dalies 7 punktą, kartu su kitais pareiškiniais dokumentais, partija turi įteikti VRK dokumentą, patvirtinantį, kad partija ar asmuo, keliamas kandidatu vienmandatėje rinkimų apygardoje, sumokėjo rinkimų užstatą.

5. Pagal Kampanijų finansavimo įstatymo 14 straipsnio 7 dalies 1 punktą, politinės kampanijos išlaidomis nelaikomos *išlaidos, skirtos rinkimų užstatui sumokėti*.

6. VRK patikrino Krikščionių sąjungos pateiktus duomenis ir nustatė, kad:

6.1. Krikščionių sąjungos 2020 m. nario mokesčio žurnale registruoti J. Viesulo 2020 m. rugpjūčio 3 ir 4 dienomis politinei partijai sumokėti 2 720 eurų ir 1 360 eurų nario mokesčiai. Abu nario mokesčiai (iš viso 4 080 eurų) atitinka Politinių partijų įstatymo reikalavimus, yra priimti.

6.2. Pagal partijos pateiktą 2020 m. Seimo rinkimų politinės kampanijos žiniaraštį bei aukų ir aukotojų sąrašą, J. Viesulas, kuris buvo registruotas atstovaujamoju politinės kampanijos dalyviu, 2020 m. spalio 2 ir 8 dienomis Krikščionių sąjungai, t. y. savarankiškam politinės kampanijos dalyviui, pervedė 7 000 eurų ir 100 eurų, kurios buvo priimtose ir įtrauktose į apskaitą kaip kandidato nuosavos lėšos, skirtos politinei kampanijai finansuoti.

6.3. Pagal Krikščionių sąjungos į VRK informacinės sistemos finansavimo posistemę įkeltą partijos einamosios banko sąskaitos (sąskaitos numerio pabaiga 7255) išrašą, 2020 m. rugpjūčio 6 d. Krikščionių sąjunga sumokėjo rinkimų užstatą už kandidatų sąrašą ir 3 kandidatus vienmandatėse rinkimų apygardose.

Dėl fizinio asmens galimai paskolintų lėšų rinkimų užstatams sumokėti

7. Pagal Politinių partijų įstatymo 19 straipsnio 1 dalį, politinės partijos finansavimo šaltiniai yra *Lietuvos Respublikoje registruotų bankų arba kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar Europos ekonominės erdvės valstybėje registruotų bankų padalinių, veikiančių Lietuvos Respublikoje, politinei partijai suteiktos paskolos* (4 punktas).

8. Pagal Kampanijų finansavimo įstatymo 7 straipsnio 1 dalį, politinių partijų politinės kampanijos finansuojamos *politinės kampanijos laikotarpiu politinės partijos iš Lietuvos Respublikoje registruotų bankų arba kitoje Europos Sąjungos valstybėje narėje ar Europos ekonominės erdvės valstybėje registruoto banko padalinio, veikiančio Lietuvos Respublikoje, gaunamų paskolų* (3 punktas).

9. Nei Politinių partijų, nei Kampanijų finansavimo įstatymų nuostatose nėra numatyta galimybė politinėms partijoms skolintis iš fizinių asmenų.

10. 2022 m. liepos 1 d. VRK išsiuntė paklausimus Krikščionių sąjungai (reg. Nr. 2-323(7.9) bei daliai šios partijos 2020 m. Seimo rinkimuose keltų kandidatų (reg. Nr. 2-324(7.9) dėl lėšų rinkimų užstatui sumokėti.

11. 2022 m. liepos 11 d. gautas Krikščionių sąjungos pirmininko atsakymas (reg. Nr. 1-737(7.9), kuriame nurodoma, kad:

11.1. „*Krikščionių sąjunga (toliau – Partija) buvo priėmusi sprendimą, kad rinkimų užstatas už sąrašą ir du kandidatus vienmandatėse rinkimų apygardose bus apmokėtas iš Partijos lėšų. Likusieji kandidatai užstatais turėjo pasirūpinti asmeniškai.*

11.2. *Partijos rinkimų kampaniją koordinavo Rinkimų štabas, kurio vienas iš narių buvo Jonas Viesulas. Rinkimų štabas nebuvo įgaliotas priimti finansinių sprendimų.*

11.3. *Partija nesvarstė kokio nors kreipimosi į Joną Viesulą dėl užstato, asmeninių diskusijų tarp partijos narių galėjo vykti įvairių.*

11.4. *J. Viesulas, kaip rinkimų kampanijos dalyvis, suteikė Partijai 7100 Eur, pervesdamas juos į Partijos rinkimų sąskaitą (kas atspindi Partijos finansinės atskaitomybės dokumentuose), Seimo rinkimams be įpareigojimų juos grąžinti.“*

11.5. Į klausimą, ar partijos vadovybė buvo užtikrinusi, kad keliama kandidatai nepatirs asmeninių išlaidų rinkimų užstatui sumokėti, t. y. kad užstatams sumokėti bus gautas finansavimas,

partijos pirmininkas nurodė, jog „šiuo klausimu dėl tokių garantijų Partijos valdymo organai sprendimų nepriiminėjo.“

11.6. Į klausimą, ar partijai žinoma apie 2020 m. Seimo rinkimų Krikščionių sąjungos keltiems kandidatams suteiktas J. Viesulo asmenines lėšas rinkimų užstatams sumokėti, apie tai, kieno iniciatyva ir kokių tikslu buvo pervedamos lėšos nurodyta: „*kiek Partijai yra žinoma, lėšos buvo pervedamos J. Viesulo iniciatyva. Jonas Viesulas buvo Partijos rinkimų sąraše 3-iu numeriu ir aktyviai stengėsi, kad ką tik naujai įsikūrusi partija iškeltų kuo daugiau kandidatų vienmandatėse apygardose, matyt manydamas, kad tai didina jo šansus patekti į Seimą. Yra žinoma, kad šiuo metu J. Viesulas teismo keliu (Vilniaus miesto apylinkės teismo civilinė byla Nr. e2-3178-994/202) iš 13 buvusių kandidatų į Seimo narius reikalauja sugrąžinti jo teigimu pervedtas lėšas už rinkimų užstatą. Partijai žinoma tik tiek, kad civilinio ginčo procesas toliau vyksta apeliacinės instancijos teisme, tačiau Partija nėra šio proceso dalyvis, todėl pagal įstatymą detalesnės bylos informacijos gauti negali*“.

11.7. Į klausimą, ar partijos pirmininkas ar kitas partijos narys tarpininkavo tarp J. Viesulo ir asmenų, kuriems pervedtos lėšos, nurodyta: „*rinkimų štabas, tame tarpe ir J. Viesulas, žinojo apie potencialius kandidatus vienmandatėse apygardose, kandidatai buvo viešai aptarinėjami, kandidatus siūlė įvairūs Rinkimų štabo nariai, todėl tiksliai nustatyti, kas siūlė kandidatus, yra sudėtinga. Rinkimų štabo pasiūlymų dėl asmeninių užstatų apmokėjimo iš Partijos lėšų, išskyrus 2 atvejus, nurodytus atsakyme į 1 klausimą, nebuvo*“.

11.8. Į klausimą, ar partijai žinoma, kiek partijos keltų kandidatų ir kokiomis sąlygomis gavo iš J. Viesulo lėšų rinkimų užstatui sumokėti bei ar jas numatyta grąžinti, nurodyta, kad: „*nėra tiksliai žinoma, kaip buvo įgyvendinama J. Viesulo galimai teikta pagalba susimokant užstatą. Kaip minėjau, vyksta teisminis procesas su 13 buvusių kandidatų į Seimo narius. Ieškinyje Partija kaip atsakovas nedalyvauja, teisminis procesas nėra pasibaigęs*“.

11.9. Į klausimą, kaip partija vertina susiklosčiusius finansinius ryšius tarp partijos narių ir koks partijos vadovybės vaidmuo juose, nurodyta, kad „*partija nesikiša į asmeninius Partijos narių finansinius ryšius*“.

11.10. „*Krikščionių sąjunga yra prieš 2020 m. Seimo rinkimus naujai susikūrusi politinė partija. Jos finansinė veikla statuto numatyta tvarka yra viešai aptarta ir patvirtinta Partijos suvažiavime, o Partijos rinkimų kampanijos lėšos patikrintos nepriklausomo auditoriaus, kuris pastabų dėl rinkimų užstatų neturėjo. J. Viesulas aktyviai dalyvavo Seimo rinkimuose ir tikėjo rinkimų sėkme. Galimos jo pretenzijos Partijai ar jos nariams, gal būt, yra nusivylimo rinkimų rezultatais pasekmė. Jo keliamos pretenzijos dėl rinkimų užstatų 13 buvusių kandidatų į LR Seimą dabar yra nagrinėjamos teisme, kurio procesas dar nesibaigęs*“.

12. Krikščionių sąjunga nurodė, kad nepriklausomas auditorius pastabų dėl rinkimų užstatų neturėjo. Paminėtina, kad nepriklausomi auditoriai politinės kampanijos dalyvių ir politinių partijų patikrinimą atlieka pagal VRK sprendimu patvirtintas technines užduotis. Šiose užduotyse nenumatytos procedūros apie rinkimų užstato mokėjimo patikrinimą nė vienu atveju (kai moka pati politinė partija ar jos keliamas kandidatas).

13. 2022 m. liepos 10–12 d. atsakymus atsiuntė dešimt Krikščionių sąjungos keltų kandidatų, kuriems buvo siųsti paklausimai, dar vienas gautas liepos 25 d. Vienas buvęs kandidatas į VRK paklausimą atsakymo nepateikė.

14. Pažymėtina, kad visų iš buvusių kandidatų gautų atsakymų turinys nesiskiria:

14.1. *„Atsakydamas į Jūsų institucijos pateiktus klausimus informuoju, kad šiuo metu Jūsų užduodami klausimai buvo nagrinėjami Vilniaus miesto apylinkės teisme minėtoje civilinėje byloje <..>. Atkreiptinas dėmesys, kad Jūsų užduoti klausimai, kaip minėta, iš esmės yra susiję su civilinės bylos dalyku – dviejų fizinių asmenų asmeniniais turtiniais santykiais, todėl minėtas ginčas iš esmės yra civilinių teisinių santykių reguliavimo objektas, nes jokie juridiniai asmenys ar valstybės institucijos minėtoje civilinėje byloje nedalyvauja.*

14.2. *Pirmos instancijos teismas ieškovo Jono Viesulo ieškinį mano atžvilgiu atmetė, tačiau teisminis procesas dar nėra pasibaigęs, nes Vilniaus apygardos teisme ginčas toliau bus nagrinėjamas pagal Jono Viesulo apeliacinį skundą dėl Vilniaus miesto apylinkės teismo sprendimo minėtoje civilinėje byloje, todėl nepasibaigus ginčo nagrinėjimui ir neįsiteisėjus teismo sprendimui, daugiau detalių apie šį ginčą šiuo metu pateikti negaliu.“*

15. 2022 m. liepos 14 d. VRK išsiuntė paklausimą partijos valdybos nariui² ir buvusiam kandidatui 2020 m. Seimo rinkimuose A. Akstinačiui. Negavus atsakymo, 2022 m. liepos 27 d., rugpjūčio 3 d., 16 d. į asmenį kreiptasi el. laiškais, rugpjūčio 10 ir 16 dienomis – telefoniniais skambučiais.

16. VRK 2022 m. rugpjūčio 11 d. posėdžio metu, susipažinus su gauta informacija, bendru sutarimu nuspręsta pradėti tyrimą, ar nebuvo neteisėto politinės partijos finansavimo, Krikščionių sąjungos kandidatams galimai paskolinus lėšų rinkimų užstatams sumokėti. Tyrimą pavesta atlikti Politinių partijų ir politinių kampanijų finansavimo kontrolės skyriui. VRK 2022 m. lapkričio 10 d. posėdžio metu bendru sutarimu tyrimo terminas pratęstas Lietuvos Respublikos rinkimų kodekso nustatyta tvarka.

² https://www.vrk.lt/2020-sei/kandidatai?srcUrl=/rinkimai/1104/rnk1424/kandidatai/lrsKandidatasBiografija_rkndId-2419284.html

17. 2022 m. rugpjūčio 22 d. gautas A. Akstinavičiaus atsakymas (reg. Nr. 1-850(7.9), kuriame nurodyta informacija atitinka kitų partijos keltų kandidatų pateiktus atsakymus (nurodyta šios pažymos 14 punkte). Nebuvo atsakyta į VRK klausimus:

17.1. ar 2020 m. Seimo rinkimų politinės kampanijos laikotarpiu A. Akstinavičius kreipėsi į J. Viesulą prašydamas paskolinti lėšų jo ar kitų Krikščionių sąjungos narių rinkimų užstatams sumokėti, jei taip, kieno iniciatyva ir kada tai vyko;

17.2. jei politinės kampanijos laikotarpiu buvo gauta iš J. Viesulo lėšų, kaip jos buvo traktuojamos, pvz., paskola, dovana, auka, kita; ar jas numatyta grąžinti; kodėl J. Viesulas suteikė asmeninių lėšų;

17.3. kieno iniciatyva A. Akstinavičius tarpininkavo (pvz., padėjo, kad J. Viesulą pasiektų partijos keliamų kandidatų banko sąskaitų numeriai) tarp J. Viesulo ir asmenų, kuriems jis pervedė lėšas; kaip, A. Akstinavičiaus nuomone, dera įstatymo nuostata, įpareigojanti rinkimų užstatą sumokėti partijai ar asmeniui, kuris keliamas kandidatu, ir siekis finansuoti partijos kandidatų užstatus skolinantis iš fizinio asmens.

18. 2022 m. lapkričio 23 d. VRK kreipėsi į Krikščionių sąjungos pirmininką R. J. Dagį (reg. Nr. 2-550(7.9) ir buvusį partijos kandidatą 2020 m. Seimo rinkimuose A. Akstinavičių (reg. Nr. 2-551(7.9)), ar teisinga išvada, kad pirmiau nurodytoje byloje buvo nagrinėjamas civilinis ginčas tarp 2020 m. Seimo rinkimuose Krikščionių sąjungos keltų kandidatų, o minimos bylos nuasmenintame sprendime nurodyti asmenys R. J. D. / R. D. ir A. A. yra atitinkamai Krikščionių sąjungos pirmininkas Rimantas Jonas Dagys ir partijos pirmininko pavaduotojas Arvydas Akstinavičius.

19. 2022 m. lapkričio 27 d. Krikščionių sąjungos pirmininkas R. J. Dagys VRK informavo (reg. Nr. 1-1726(7.9)), kad:

19.1. *„mūsų žiniomis Jono Viesulo ieškinys 13-ai buvusių kandidatų į Seimo narius Vilniaus miesto apylinkės teismo sprendimu 2022 m. gegužės 18 d. civilinėje byloje Nr. e2-3178-994/2022 buvo atmestas.“*

19.2. *„Jonas Viesulas dėl šio sprendimo Vilniaus apygardos teismui pateikė apeliaciją, civilinė byla Nr. e2A-2032-392/2022. Vilniaus apygardos teismas savo 2022 m. spalio 25 d. nutartimi atmetė Jono Viesulo pateiktą apeliaciją dėl Jūsų rašte minimos bylos ir paliko Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gegužės 18 d. sprendimą nepakeistą. Vilniaus apygardos teismo sprendimas įsigaliojo. Informuoju, kad nei Krikščionių sąjunga, nei aš nesu šio proceso dalyviais, todėl detalesnės informacijos apie bylą pateikti negaliu.“*

19.3. *„Patikslinu, kad Arvydas Akstinavičius nei tuo metu nebuvo, nei dabar nėra partijos pirmininko pavaduotojas.“*

20. Partijos pirmininkas R. J. Dagys nepaneigė VRK nurodytos informacijos, o A. Akstinavičiaus paneigimas ar paaiškinimas dėl identifikuoatų asmenų ir nurodytos bylos negautas.

21. Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gegužės 18 d. sprendime civilinėje byloje Nr. e2-3178-994/2022 dėl skolos priteisimo pagal ieškovo J. V. ieškinį trylikai atsakovų (toliau – teismo sprendimas)³ nurodyta, kad:

21.1. *Be jau nurodytų asmenų paskolintus pinigus J. V. pilnai arba dalinai grąžino J. M., G. B. B., R. J., G. A., D. T., A. K.. Tie asmenys neneigė, kad **tarpininkaujant** (duomenys neskelbtini) tarp jų ir J. V. buvo susiklostę paskoliniai teisiniai santykiai. J. V. padaryti mokėjimai nurodytiems asmenims ir šių asmenų mokėjimo pavedimais grąžintos sumos įrodo, kad paskoliniai teisiniai santykiai J. V. siejo su visais asmenimis, kuriems rinkimų laikotarpiui buvo pervesta po 1 360 €. Atsakovams į sąskaitas pervesti pinigai negali būti laikomi J. V. įnašais (duomenys neskelbtini).*

21.2. *2022-03-28 teismo posėdžio metu liudytoja E. N. paaiškino, kad J. V. 2020 m. pervedė jai 1 360,00 Eur užstatui sumokėti, norint dalyvauti (duomenys neskelbtini) vienmandatėje rinkimų apygardoje rinkimuose į Seimą. Ji **nebendravo su J. V. tiesiogiai, bet per partijos narį A. A.** ⁴. Ji lėšas grąžino 2021-07-21 grynais ieškovui. Ji pati pasiūlė grąžinti, nes buvo su sveikata problemų ieškovui. Nebuvo iš anksto jos pažado grąžinti pinigų. Ji nežino kitų susitarimų tarp ieškovo ir kitų asmenų.*

21.3. *2022-03-28 teismo posėdžio metu liudytojas R. L. – (duomenys neskelbtini) - paaiškino, kad ieškovas jam paskolino 1 360,00 Eur užstatui sumokėti, kuriuos jis grąžino grynais ieškovui. **A. A. tarėsi su J. V..** Jis pats kreipėsi į J. V. paskui, klausdamas ar reikės grąžinti gautas pinigines lėšas. Galvojo, kad surinks 3 procentus ir VRK grąžins sumokėtą užstatą. Nežino kitų buvusių partiečių susitarimų su J. V., gavus pinigines lėšas užstatui. Jis dėl savęs asmeniškai kalbėjo su J. V.*

21.4. *2022-03-28 atsakovas A. A., (duomenys neskelbtini) buvo 2020 metais, paaiškino, kad ieškovas nėra naujokas politikoje. **Tariantis su J. V. dėl piniginių lėšų perdavimo atsakovams, niekada nebuvo kalbos apie paskolinius santykius.** Tikėtasi, kad surinks 3 proc., ir užstatas bus grąžintas atsakovams iš Vyriausiosios rinkimų komisijos, kurį tada grąžins atsakovai ieškovui, nes kitaip būtų nepagrįstas praturtėjimas. Ieškovas visada akcentuodavo, kad savo veikla nori įrodyti pavardę. Jis kuravo finansus partijos. Partijos siekiamybė buvo dalyvauti 71 vienmandatėje apygardoje. Iš J. V. pusės buvo raginimai kuo greičiau duoti asmenų sąskaitas lėšoms pervesti. Buvo didelė tikimybė laimėti. Tam tikri asmenys, gavę pinigus, teiravosi, ar reikės grąžinti, bet ieškovo buvo pasisakoma, kad čia idėjinė parama, kad kuo daugiau dalyvių kandidatuotų. Apie jokių grąžinimus nebuvo tartasi. Buvo pasakoma, jeigu norės, galės grąžinti, surinkus 3 proc. ir atgavus iš VRK užstatą, nes taip būtų garbinga. Atsakovai*

³ <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=299afcc3-3d40-4932-80c6-07c186a86998>

⁴ Čia ir toliau cituojant teismų sprendimus paryškinta pažymos rengėjų.

nesurinko 3 proc., todėl VRK užstato nei vienam iš atsakovų negrąžino. VRK nereikalauja įrodinėti iš kur piniginės lėšos užstatui sumokėti yra gaunamos. Tai tikrai nebuvo paskola. Jis asmeniškai taip pat jos negrąžino ieškovui. Jis nežino, kas buvo tartasi su kitais asmenimis, nes ne tik šioje byloje patrauktiems atsakovams pervedė.

21.5. 2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovė L. B. paaiškino, kad dalyvavo partijos kūrime ir valdyboje. **R. D. ir A. A. akcentavo, kad neturi pinigų užstatui, bet buvo pasakyta, kad pasirūpins tuo rėmėjas. Banko sąskaitą perdavė A. A., į kurią ir buvo pervesti pinigai, kuriuos sumokėjo VRK.** Buvo kalbėta, kad susigrąžinus užstatą iš VRK, jį reikės grąžinti rėmėjui, bet jeigu nesurinksi 3 proc. ir užstato VRK negrąžins, jokių pasekmių nebus. Ji galvojo, kad rėmėjas prisiima riziką. Ji, dalyvaudama vienmandatėje apygardoje, nesurinko 3 proc. rinkėjų balsų, todėl užstato neatgavo. Užstatų finansavimas buvo centralizuotas partijos reikalus.

21.6. 2022-04-29 teismo posėdžio metu J. P. paaiškino, kad buvo dalyvavęs ir anksčiau politikoje, bet dalyvauti rinkimuose neturėjo pinigų. **A. A. pasakė, kad bus žmonės, kurie finansuos užstato sumokėjimą.** A. A. perdavė sąskaitą ir buvo tartasi, kad jeigu VRK grąžins užstatą po rinkimų, surinkus 3 proc., tada jį grąžins rėmėjui. Jokių sandorių su J. V. nesudarė, dėl paskolos nesitarė. Užstato finansavimo nereikia deklaruoti, tai ne politinės kampanijos dalis, o tik raktas pradėti politinę kampaniją.

21.7. 2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovas G. S. paaiškino, kad buvo šokiruotas gavęs pretenziją grąžinti paskolą iš ieškovo. Jis niekada neprašė paskolinti pinigų, ir niekada jų nesiskolino. Jam kaip profesionalui buvo pasiūlyta dalyvauti rinkimuose, bet jis aiškiai pasakė, kad nenori mokėti užstato iš savo lėšų. Jis darė paslaugą partijai, todėl ir pervedė pinigus jam užstatui sumokėti, bet ne paskolą.

21.8. 2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovas R. Ž. paaiškino, kad neturėjo lėšų dalyvauti rinkimuose, tai **A. A. pasakė, kad yra rėmėjų tam klausimui.** Apie J. V. sužinojo tik po rinkimų. A. A. paaiškinęs buvo, kad jei nesurinksi 3 proc. vienmandatėje, nereikės grąžinti piniginių lėšų užstatui. Nebūtų skolinęsis rinkimams. Kai gavo pretenziją iš ieškovo, A. A. pasakė jam, kad negrąžinti.

21.9. 2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovė D. K. paaiškino, kad iš R. J. D. sulaukė skambučio dalyvauti Seimo rinkimuose. Sutiko, bet pasakė, kad iš savo lėšų dalyvauti nenori. **Buvo pažadėti pinigai užstatui sumokėti.** Su J. V. nėra sudariusi jokių sandorių ir niekada nebendravo dėl paskolos. Jokios kalbos apie grąžinimą nebuvo. Nesurinko 3 proc. balsų, ir užstato neatgavo. Nežino, koku pagrindu J. V. jai pervedė pinigines lėšas. Lėšų paskirtis galėjo būti įvairi.

21.10. 2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovė E. M. paaiškino, kad ji buvo ir yra (duomenys neskelbtini) ir naujokė rinkimuose. Buvo ir štabo nare. J. V. irgi buvo štabo narys, **A. A. paprašė surinkti**

(duomenys neskelbtini) **narių banko sąskaitas ir perduoti**. Jokios kalbos su J. V. nebuvo dėl paskolos. Ji neturėjo lėšų ir nebūtų dalyvavusi be rėmimo. Buvo vieša partijos paslaptis - bus rėmėjai užstatams sumokėti. J. V. rūpinosi partijos finansine padėtimi. Jeigu būtų surinkusi 3 proc. balsų, tikrai būtų grąžinusi gautas lėšas J. V.

21.11. 2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovas R. P. paaiškino, kad **negalėjo sau leisti sumokėti užstatą, todėl A. A. pasakė, kad yra rėmėjų ir pagelbės**. Buvo paaiškinta, jeigu 3 proc. balsų nesirinksi, grąžinti lėšų nereikės rėmėjui. Ieškovą pamatė tik teismo posėdyje. Nebuvo kalbos apie paskolinimą.

21.12. Šalių paaiškinimais bei rašytiniais įrodymais byloje nustatyta, kad ieškovas J. V. 2020-07-29 pervėdė A. P. 1 360,00 Eur sumą į banko sąskaitą; 2020-07-28 atsakovui A. A. -1 360,00 Eur; 2020-07-28 T. B. - 1 360,00 Eur; 2020-07-29 L. B. - 1 360,00 Eur; 2020-07-28 D. K. - 1 360,00 Eur; 2020-07-30 E. J. - 1 360,00 Eur; 2020-07-28 E. M. - 1 360,00 Eur; 2020-07-28 D. M. - 1 360,00 Eur; 2020-08-02 J. P. - 1 360,00 Eur; 2020-07-28 R. P. - 1 360,00 Eur; 2020-08-05 R. Ž. - 1 360,00 Eur; 2020-07-28 A. V. - 1 360,00 Eur; G. S. - 1 360,00 Eur (ieškinio priedai – bankiniai pavedimai). Visiems atsakovams atliktų piniginių lėšų pavedimuose mokėjimo paskirtyje nurodyta – sąskaitos papildymas. Ginčo dėl 1 360,00 Eur sumos gavimo į savo sąskaitas atsakovai nekelia, kaip ir nėra ginčo, kad visi atsakovai gautą pinigų sumą pervėdė Vyriausiajai rinkimų komisijai kaip užstatą, siekiant kandidatuoti (duomenys neskelbtini) Lietuvos Respublikos Seimo rinkimuose kaip (duomenys neskelbtini). Kaip nustatyta iš viešai prieinamos VRK informacijos, rinkimų užstatas 2020 metais buvo 1 358,60 Eur, o pareiškinių dokumentų pateikimo terminas buvo nuo 2020-07-20 iki 2020-08-07 (www.vrk.lt). Ieškovo teigimu, į (duomenys neskelbtini) įstojo 2020 m. birželio mėnesį, prieš pat Seimo rinkimus ir partijos (duomenys neskelbtini) R. J. D., tiek A. A. ((duomenys neskelbtini)) prašė padėti partijos keliamiems žmonėms, finansuojant užstatų sumokėjimą.

21.13. Remiantis išdėstytu, ieškovo ieškinys atsakovams dėl paskolos dalyko priteisimo atmestinas kaip neįrodytas, įvertinus tiek ieškovo, tiek atsakovų pozicijas tiek, kiek jos susijusios su ieškovo apibrėžtu bylos nagrinėjimo dalyku ir pagrindu, reiškiant skolos priteisimą kaip gautą paskolą.

22. Vilniaus apygardos teismo 2022 m. spalio 25 d. nutartyje⁵ nurodyta, kad Teisėjų kolegija nutarė Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gegužės 18 d. sprendimą palikti nepakeistą.

23. Vilniaus apylinkės teismo sprendime pacituotas ne vienas atsakovas ar liudytojas, nurodęs, kad partijos valdybos narys A. Akstinavičius tarpininkavo tarp partijos kandidatų, kuriems J. Viesulas pervėdė lėšas ir paties J. Viesulo:

⁵ <https://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=9035d60e-35d1-4d16-959d-8a8142f39654>

23.1. „2022-03-28 teismo posėdžio metu liudytoja E. N. paaiškino, kad <...> ji nebendravo su J.V. tiesiogiai, bet per partijos narį A. A.“;

23.2. „2022-03-28 teismo posėdžio metu liudytojas R. L. <...> - paaiškino, kad <...>. A. A. tarėsi su J. V.. Jis pats kreipėsi į J. V. paskui, klausdamas ar reikės grąžinti gautas pinigines lėšas.“

23.3. „2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovas E. J. paaiškino, kad <...> A. A. paprašė banko sąskaitos, į kurią buvo pervesta pinigų suma užstatui sumokėti“;

23.4. „2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovė L. B. paaiškino, kad <...> R. D. ir A. A. akcentavo, kad neturi pinigų užstatui, bet buvo pasakyta, kad pasirūpins tuo rėmėjas. Banko sąskaitą perdavė A. A., į kurią ir buvo pervesti pinigai, kuriuos sumokėjo VRK“;

23.5. „2022-04-29 teismo posėdžio metu J. P. paaiškino, <...> A. A. pasakė, kad bus žmonės, kurie finansuos užstato sumokėjimą. A. A. perdavė sąskaitą“;

23.6. 2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovas A. P. paaiškino, kad <...> perdavė sąskaitą A. A., į kurią ir buvo pervesti pinigai užstatui. Dėl užstato, jo grąžinimo su ieškovu nebendravo.“;

23.7. „2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovas R. Ž. paaiškino, kad neturėjo lėšų dalyvauti rinkimuose, tai A. A. pasakė, kad yra rėmėjų tam klausimui. <...> A. A. paaiškinęs buvo, kad jei nesurinks 3 proc. vienmandatėje, nereikės grąžinti piniginių lėšų užstatui. <...> Kai gavo pretenziją iš ieškovo, A. A. pasakė jam, kad negrąžinti.“;

23.8. „2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovė E. M. paaiškino, kad <...> A. A. paprašė surinkti (duomenys neskelbtini) narių banko sąskaitas ir perduoti.“;

23.9. „2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovas R. P. paaiškino, kad negalėjo sau leisti sumokėti užstato, todėl A. A. pasakė, kad yra rėmėjų ir pagelbės.“;

24. Kaip matyti VRK pateiktuose el. laiškuose (reg. Nr. 1-718(7.9), 2020 m. liepos 27–31 dienomis A. Akstinavičius iš savo el. pašto adreso siuntė J. Viesului mažiausiai 10 asmenų, kuriems buvo pervestos lėšos, banko sąskaitų numerius.

25. Be to, A. Akstinavičius teisme neneigė, kad su J. Viesulu tarėsi dėl užstatų: „2022-03-28 atsakovas A. A., <..> **tariantis su J. V. dėl piniginių lėšų perdavimo atsakovams**, niekada nebuvo kalbos apie paskolinius santykius. <..> Tam tikri asmenys, gavę pinigus, teiravosi, ar reikės grąžinti, bet ieškovo buvo pasisakoma, kad čia idėjinė parama, kad kuo daugiau dalyvių kandidatuotų. Apie jokių grąžinimus nebuvo tartasi. Buvo pasakoma, jeigu norės, galės grąžinti, surinkus 3 proc. ir atgavus iš VRK užstatą, nes taip būtų garbinga. <..>. VRK nereikalauja įrodinėti iš kur piniginės lėšos užstatui sumokėti yra gaunamos. Tai tikrai nebuvo paskola. Jis asmeniškai taip pat jos negrąžino ieškovui.“

26. Pagal atsakovų liudijimus teisme, partijos pirmininkas R. J. Dagys buvo užtikrinęs, kad partijos keliami kandidatai nepatirs asmeninių išlaidų rinkimų užstatui sumokėti:

26.1. „2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovas E. J. paaiškino, kad buvo dirbęs (duomenys neskelbtini) su R. J. D., kuris ir vėl pakvietė dalyvauti (duomenys neskelbtini) 2020 metais. Kadangi atsakovas neturėjo piniginių lėšų, tai **R. D. garantavo, kad piniginių lėšų gaus ir užstato Vyriausiajai rinkimų komisijai (toliau – ir VRK) iš savo lėšų mokėti nereikės.**“

26.2. „2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovė L. B. paaiškino, kad dalyvavo partijos kūrime ir valdyboje. **R. D. ir A. A. akcentavo, kad neturi pinigų užstatui, bet buvo pasakyta, kad pasirūpins tuo rėmėjas.**“

26.3. „2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovė D. K. paaiškino, kad iš **R. J. D.** sulaukė skambučio dalyvauti Seimo rinkimuose. Sutiko, bet pasakė, kad iš savo lėšų dalyvauti nenori. **Buvo pažadėti pinigai užstatui sumokėti.**“

27. Remiantis atsakovų liudijimais teisme, Krikščionių sąjungos keltiems kandidatams buvo užtikrintas rinkimų užstato finansavimas:

27.1. „2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovas D. M. paaiškino, kad nesiruošė eiti į rinkimus, nes finansų neturėjo, bet **buvo pasakyta, kad bus finansuotojas užstatui sumokėti.**“

27.2. „2022-04-29 teismo posėdžio metu T. B. paaiškino, kad <...> Jis asmeniškai neturėjo lėšų kandidatuoti, bet **buvo pasakyta, kad bus rėmėjas užstatui.** <...> **Finansavimo klausimai vyko centralizuotai ir jokio susitarimo dėl paskolos suteikimo nebuvo.**“

27.3. „2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovas G. S. paaiškino, kad <...> Jam kaip profesionalui buvo pasiūlyta dalyvauti rinkimuose, bet **jis aiškiai pasakė, kad nenori mokėti užstato iš savo lėšų. Jis darė paslaugą partijai, todėl ir pervedė pinigus jam užstatui sumokėti, bet ne paskolą.**“

27.4. „2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovas A. V. paaiškino, kad iš karto jis pasakęs, kad nenori kandidatuoti iš savų lėšų vienmandatėje, **tad (duomenys neskelbtini) pasakė, kad bus lėšų.** <...> **Nebūtų dalyvavęs, jeigu nebūtų rėmimo.**“

27.5. 2022-04-29 teismo posėdžio metu atsakovė E. M. paaiškino, kad <...> Ji neturėjo lėšų ir **nebūtų dalyvavusi be rėmimo.** <...> **Buvo vieša partijos paslaptis - bus rėmėjai užstatams sumokėti.**“

28. 2022 m. lapkričio 21 d. VRK kreipėsi į dar 20 Krikščionių sąjungos 2020 m. Seimo rinkimuose keltų kandidatų, kuriems, pagal VRK pateiktus dokumentus, 2020 m. liepos 28 – rugpjūčio 6 dienomis iš J. Viesulo banko sąskaitos buvo atlikti mokėjimo pavedimai ar kurie J. Viesulo kreipimesi VRK nurodomi tarp asmenų, gavusių iš jo lėšų. Pažymėtina, kad šie asmenys nedalyvavo pirmiau nurodytoje civilinėje byloje kaip atsakovai. Rašte buvo klausama, ar 2020 m. Seimo rinkimų politinės kampanijos laikotarpiu asmenys gavo iš J. Viesulo lėšų (1 360 eurų), jei taip, ar jie kreipėsi į J. Viesulą ir derino sąlygas šioms lėšoms gauti; kodėl J. Viesulas pervedė lėšas, ar jos panaudotos rinkimų užstatui; kaip šios lėšos buvo traktuojamos, pvz., paskola, dovana, auka, kita, ar jas numatyta grąžinti; ar ketinant

2020 m. Seimo rinkimuose kandidatuoti kartu su Krikščionių sąjunga, buvo patikinama, kad asmeninių lėšų rinkimų užstatui sumokėti nereikės ir kt.

29. 2022 m. lapkričio 21 d. gautas vieno kandidato atsakymas (reg. Nr. 1-1631(7.9), kuriame nurodyta:

29.1. *„Krikščionių Sąjungos pirmininkas Rimas Jonas Dagys pasiūlė man bolotiruotis <..>⁶. Pradžioje atsisakiau, nes pasakiau, kad neturėsiu jokių lėšų užstatui<..>. Jis vis tiek pasiūlė bolotiruotis, o užstatą padarys aukojantis savo asmeninius pinigus KS partijai rinkimuose verslininkas Jonas Viesulas.*

29.2. *Netrukus savo banko sąskaitoje gavau užstato sumos (berods, 1360 eur.) perlaidą iš verslininko Jono Viesulo. Tačiau tai ne viskas. Man tai pasirodė nepatikima ir neužtikrinta, aš paskambinau gerb. verslininkui ir paprašiau susitikti, kad pasirašytume tarpusavio susitarimo dokumentą raštu su parašais. Po kurio laiko verslininkas rado laiko ir susitikome. Pasiūlius man pasirašyti mano paruoštą dokumentą, jis savo būdu pasirašė, tada gavau atitinkamą jo raštišką užtikrinimą, kad už man duotas lėšas nesėkmės atveju rinkimuose nereikės jam grąžinti jo duoto užstato (berods, 1360 eur.). Pridedu jo pasirašytą dokumentą.“*

29.3. Su atsakymu pateikta *„Paskolos sutartis tarp partijos KS kandidato <..> ir Paskolos teikėjo Jono Viesulo“*.

30. 2022 m. lapkričio 22 d. gautas kito kandidato atsakymas (reg. Nr. 1-1632(7.9), kuriame nurodoma, kad:

30.1. *„2020 m. Seimo rinkimų politinės kampanijos laikotarpiu (ir prieš laikotarpį ir po) negavau jokių piniginių lėšų iš J. Viesulo.“*

30.2. *„Nesikreipiau į J. Viesulą, nes jo nepažįstu ir jokių sąlygų nederinau.“*

31. Į klausimą, ar ketinant 2020 m. Seimo rinkimuose kandidatuoti kartu su Krikščionių sąjunga, jam buvo patikinama, kad asmeninių lėšų rinkimų užstatui sumokėti nereikės, nurodyta, kad *„tokio pokalbio su manimi nebuvo“*.

32. VRK pateiktais duomenimis, J. Viesulas 2020 m. rugpjūčio 3 d. mokėjimo nurodymu Nr. 29 pervedė 1 360 eurų asmeniui S.V., kuris, kaip nurodyta pateiktoje informacijoje, yra miręs. Priešaišė prie mokėjimo nurodymo pažymėta, kad šio asmens sąskaita pasinaudojo jo šeimos narys, dalyvavęs 2020 m. Seimo rinkimuose vienmandatėje apygardoje.

33. 2022 m. lapkričio 24 d. gautas trečio kandidato atsakymas (reg. Nr. 1-1692(7.9), kuriame nurodyta:

⁶ Nurodytas Seimo rinkimų vienmandatės rinkimų apygardos pavadinimas

33.1. *„informuoju, kad visų aplinkybių tiksliai neprisimenu, tačiau ketinant 2020 m. Seimo rinkimuose kandidatuoti kartu su Krikščionių sąjunga žinojau, kad reikės lėšų rinkiminiam užstatui, tačiau jų neturėjau. Jonas Viesulas pasiūlė paskolinti šias lėšas. Aš jas grąžinau.“*

33.2. Su atsakymu pateikti mokėjimų nurodymai: 2020 m. liepos 28 d. mokėjimo nurodymas iš J. Viesulo banko sąskaitos į šio kandidato (1 360 eurų) ir 2021 m. kovo 22 d. mokėjimo nurodymas iš šio kandidato banko sąskaitos į J. Viesulo sąskaitą (1 358,60 euro).

34. 2022 m. lapkričio 25 d. gautas ketvirtas kandidato atsakymas (reg. Nr. 1-1720(7.9), kuriame nurodyta, kad *„pagal Jūsų 2022-11-21 d. Nr. 2-541(7,9) užklausą atsakau, kad dalyvaujant Seimo rinkimuose naudoju tik savo deklaruotas asmenines lėšas.“*

35. VRK duomenimis, J. Viesulas 2020 m. liepos 30 d. mokėjimo nurodymu Nr. 20 pervedė šiam asmeniui 1 360 eurų. 2021 m. kovo 25 d. atliktas mokėjimo pavedimas (1 350 eurų) iš šio asmens banko sąskaitos į J. Viesulo banko sąskaitą. Abiejų pavedimų mokėjimo paskirtyje nurodyta *„sąskaitos papildymas“*.

36. 2022 m. lapkričio 28 d. gautas penktas kandidato atsakymas (reg. Nr. 1-1747(7.9), kuriame nurodyta:

36.1. *„Patvirtinu, kad aš 2020 m. Seimo rinkimų politinės kampanijos laikotarpiu gavau iš J. Viesulo lėšų (1 360 eurų). Aš asmeniškai nesikreipiau į J. Viesulą dėl lėšų gavimo.“*

36.2. *„Tuo klausimu tarpininkavo R. J. Dagys – Krikščionių sąjungos pirmininkas.“*

36.3. Atkreiptas dėmesys į tai, kad kandidatas buvo patikintas, kad jam *„bus pervestos lėšos, už kurias galėsiu sumokėti vienmandatininko užstatą. Krikščionių sąjungos pirmininkas ne vieną kartą susirinkimų metu pabrėždavo, kad asmeninių lėšų naudoti kandidatuojant nereikės, viskas bus padengta, todėl aš sutikau dalyvauti rinkimuose“*.

36.4. *„J. Viesulas pervedė lėšas R. J. Dagio pavedimu, nes taip buvo susitarta. Šias lėšas panaudojau rinkimų užstatui sumokėti.“*

36.5. *„Gautos lėšos buvo traktuojamos kaip sąskaitos papildymas.“*

36.6. kad nėra grąžinęs lėšų J. Viesului, nes *„po rinkimų neturėjau finansinių galimybių grąžinti pinigų ir R. J. Dagys garantavo, kad tų pinigų nereikės grąžinti“*. *„Suvokių, kad J. Viesulu buvo pasinaudota, todėl esame su J. Viesulu sutarę, kad pervestus pinigus grąžinsiu dalimis pagal savo galimybes.“*

36.7. Su atsakymu pateiktas 2020 m. liepos 27 d. banko mokėjimo nurodymas iš Jono Viesulo banko sąskaitos į šio kandidato sąskaitą (1 360 eurų).

37. 2022 m. lapkričio 28 d. į VRK atvyko šeštas kandidatas ir žodžiu pateikė atsakymus į paklausimą užduotus klausimus. Jis nurodė, kad iš J. Viesulo lėšas gavo į savo banko sąskaitą. Gautas lėšas buvęs kandidatas J. Viesulius grąžino grynaisiais pinigais.

38. VRK duomenimis, J. Viesulas 2020 m. liepos 28 d. mokėjimo nurodymu Nr. 14 į šio kandidato asmeninę banko sąskaitą pervedė 1 360 eurų.

39. VRK iki šios pažymos registravimo atsakymų iš kitų asmenų, kuriems siųstas paklausimas, negavo. VRK duomenimis, 3 paklausimai gavėjų nepasiekė dėl nenaudojamo el. pašto adreso.

40. Pagal Politinių partijų įstatymo 19 straipsnio 4 dalį, *politinės partijos narys per kalendorinius metus politinei partijai gali sumokėti nario mokesčių, neviršijantį 20 paskelbto praėjusių kalendorinių metų ketvirto ketvirčio šalies ūkio vidutinio mėnesinio darbo užmokesčio (toliau – VMDU) dydžių. Bendra politinės partijos nario mokesčio politinei partijai suma per kalendorinius metus negali viršyti 10 procentų politinės partijos nario deklaruotų praėjusių kalendorinių metų (kai nario mokesčiai mokamas po gegužės 1 dienos) arba užpraėjusių kalendorinių metų (kai nario mokesčiai mokamas iki gegužės 1 dienos) metinių pajamų*. 2020 m. taikomas VMDU siekė 1 359 eurus, t. y. partijos narys per kalendorinius metus galėjo sumokėti ne daugiau kaip 27 180 eurų nario mokesčių.

41. Pagal pateiktus mokėjimo nurodymus nustatyta, kad J. Viesulas 2020 m. liepos 28 – rugpjūčio 6 dienomis 33 fiziniams asmenims pervedė po 1 360 eurų, iš viso 44 880 eurų. Fiziniams asmenims pervesta lėšų suma sudaro 54,79 proc. buvusio kandidato J. Viesulo deklaruotų metinių pajamų⁷. Be to, ši suma viršija 2020 m. leistiną nario mokesčių dydį (20 VMDU).

42. Taigi, Krikščionių sąjunga negalėjo gauti ir priimti tokio dydžio J. Viesulo nario mokesčio ar kitu teisėtu būdu gauti iš jo lėšų. J. Viesulas negalėjo sumokėti rinkimų užstatų už Krikščionių sąjungos keliamus kandidatus, išskyrus save patį.

43. A. Akstinavičius, tuometinis Krikščionių sąjungos valdybos narys, rūpinosi, kad partijos keliami kandidatai iš J. Viesulo gautų lėšų rinkimų užstatui sumokėti. Partijos primininkas R. J. Dagys ir partijos valdybos narys A. Akstinavičius, kuris nuo 2020 m. buvo Seimo nario R. J. Dagio patarėjas⁸, mažiausiai 7 asmenų teigimu, garantavo, kad savų lėšų rinkimų užstatui mokėti nereikės ir tuo pasirūpins rėmėjas.

44. 2020 m. Seimo rinkimų pareiškinių dokumentų teikimas (kartu teikiamas dokumentas, patvirtinantis, kad partija ar asmuo, keliamas kandidatu vienmandatėje rinkimų apygardoje, sumokėjo

⁷ Metinė J. Viesulo pajamų mokesčio deklaracija skelbiama: https://www.vrk.lt/2020-sei/kandidatai?srcUrl=/rinkimai/1104/rnk1424/kandidatai/lrsKandidatasTurtas_rkndId-2419285.html

⁸ https://www.vrk.lt/2020-sei/kandidatai?srcUrl=/rinkimai/1104/rnk1424/kandidatai/lrsKandidatasBiografija_rkndId-2419284.html

rinkimų užstatą) vyko 2020 m. liepos 20 – rugpjūčio 7 dienomis. Krikščionių sąjunga 2020 m. rugpjūčio 6 d. iš partijos valdomos einamosios sąskaitos sumokėjo 4 rinkimų užstatų: 10 VMDU (13 586 eurus) už kandidatų sąrašą ir 3 po 1 VMDU (iš viso 4 075,80 euro). Papildomai būtų galėjusi sumokėti vos vienu užstatu daugiau nei sumokėjo (4), kadangi sąskaitos lėšų likutis 2022 m. rugpjūčio 6 d. buvo 4 115,60 euro, įskaitant gautą nario mokestį (2 000 eurų), kuris neatitiko Politinių partijų įstatymo reikalavimų ir turėjo būti grąžintas. J. Viesulas lėšas užstatams sumokėti pervadė 33 kandidatams, t. y. 2 kartais daugiau, negu pati Krikščionių sąjunga būtų galėjusi skirti rinkimų užstatams, nežiūrint to, kad iš turimų lėšų 2 000 eurų turėjo grąžinti juos pervadusiam asmeniui.

45. Apibendrinant tai, kas išdėstyta:

45.1. Krikščionių sąjungos valdybos narys A. Akstinavičius perdavė partijos nariui J. Viesului dalies kandidatų, kuriems pervestos J. Viesulo asmeninės lėšos, bankų sąskaitų numerius su nurodytais jų valdytojais ir, bent 9 buvusių partijos kandidatų teigimu, tarpininkavo gaunant lėšas ar garantavo, kad rinkimų užstatui sumokėti bus rėmėjų, kurie finansuos rinkimų užstatų sumą (plačiau šios pažymos 23–24 punktuose).

45.2. Krikščionių sąjungos pirmininkas R. J. Dagys, kviesdamas asmenis kandidatuoti rinkimuose, ne vieno jų teigimu, žadėjo, kad *„piniginių lėšų gaus ir užstatų Vyriausiajai rinkimų komisijai <..> iš savo lėšų mokėti nereikės“*, t. y. ne tik žinojo apie vykstančius finansinius ryšius, bet ir kvietė asmenis juose dalyvauti, žadėdamas jiems pasirūpinti lėšomis, skirtomis rinkimų užstatui sumokėti.

45.3. Abu šie asmenys: Krikščionių sąjungos pirmininkas R. J. Dagys ir valdybos narys A. Akstinavičius veikė partijos vardu.

46. 2022 m. kovo 28 d. teismo posėdyje A. Akstinavičius pažymėjo, kad *„VRK nereikalauja įrodinėti iš kur piniginių lėšų užstatui sumokėti yra gaunamos. Tai tikrai nebuvo paskola.“*

47. Taigi, žinant, kad Krikščionių sąjunga, tuo metu neturėjusi pakankamai lėšų rinkimų užstatams už keliamus kandidatus sumokėti, negalėjo teisėtu būdu priimti lėšų iš J. Viesulo. Tiek partijos pirmininkas, tiek valdybos narys rūpinosi, kad kandidatai, kuriems įstatymuose nenumatyta nurodyti finansavimo šaltinių rinkimų užstatui sumokėti, gautų lėšų rinkimų užstatui sumokėti tiesiogiai iš J. Viesulo. A. Akstinavičius J. Viesului pateikė kandidatų banko sąskaitų numerius. Tokia veikla laikytina paslėptu politinės partijos finansavimu iš neteisėto finansavimo šaltinio.

48. Pagal Politinių partijų įstatymo 30 straipsnio 1 dalį, šiurkščiais šio įstatymo pažeidimais laikoma: *politinės partijos finansavimas lėšomis iš neleistinų politinės partijos finansavimo šaltinių* (4 punktas). Pagal to paties straipsnio 2 dalį, *sprendimą, ar politinė partija padarė šiurkštų šio įstatymo pažeidimą, priima Vyriausioji rinkimų komisija.*

49. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekse numatyta atsakomybė:

49.1. *politinės partijos finansavimas neturint tam teisės užtraukia baudą asmenims nuo vieno šimto penkiasdešimt iki aštuonių šimtų šešiasdešimt eurų ir juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – nuo keturių šimtų aštuoniasdešimt iki trijų tūkstančių eurų* (544 straipsnio 3 dalis).

49.2. *Kitoks, negu nustatyta šio straipsnio 1, 2, 3 dalyse, politinės partijos finansavimo tvarkos pažeidimas užtraukia baudą už politinės partijos apskaitą atsakingam asmeniui ar politinės partijos pirmininkui nuo vieno šimto penkiasdešimt iki aštuonių šimtų penkiasdešimt eurų* (544 straipsnio 4 dalis).

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, siūloma:

1. Pripažinti paslėptu politinės partijos Krikščionių sąjungos finansavimu iš neteisėto finansavimo šaltinio Jono Viesulo lėšas (44 880 Eur), pervestas 33 Krikščionių sąjungos keltiems kandidatams 2020 m. Seimo rinkimuose, nes tuo metu Krikščionių sąjunga neturėjo pakankamai lėšų rinkimų užstatams už keliamus kandidatus sumokėti ir negalėjo šių lėšų teisėtu būdu gauti iš partijos nario J. Viesulo, o Krikščionių sąjungos pirmininkas R. J. Dagys ir valdybos narys A. Akstinavičius rūpinosi, kad J. Viesulas pervestų lėšas į kandidatų asmenines sąskaitas ir šie patys galėtų sumokėti rinkimų užstatus.

2. Pripažinti, kad Krikščionių sąjunga šiurkščiai pažeidė Lietuvos Respublikos politinių partijų įstatymą.

3. Taikyti administracinę atsakomybę atsakingiems asmenims.

Skyriaus vedėja

Lina Petronienė

Patarėja

Milda Pocevičiūtė